

DIVERSOS AUTORS

Cultura i exili

Edició: **L. Meseguer,**

J. L. Porcar, A.

Piquer, J. Vellón.

Editorial: **Universitat**

Jaume I

Castelló, 2021

Pàgines 597

L'any 2019, amb motiu del final de la guerra civil, es van celebrar per tota Espanya una gran quantitat de congressos amb la denominació genèrica «El exilio republicano de 1939. Ochenta años después», impulsats pel professor Manuel Aznar, catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona. El de Castelló, organitzat per la UJI, es va fer al desembre al Menador, i recentment se n'han publicat les actes, de què forma part l'extraordinària aportació del professor Paul Preston: «Desfeta, persecució i resistència dels republicans a l'exili», a qui vam poder sentir llavors en una gravació audiovisual. El contingut del volum s'organitza en tres seccions. La primera, «Estudis d'història i exili», comprén setze articles. La segona, «Estudis de literatura, art i memòria de l'exili» agrupa difuït comunicacions. I la tercera, «Escriptura, creació, exili», té set col·laboracions.

Aquests congressos estimulen i impulsen la investigació sobre l'exili, un dels episodis més dramàtics de la història d'Espanya del segle XX, i focalitzen especialment la incidència que van tindre sobre els creadors. El professor Meseguer obri el sumari amb «Els estudis dels exilis», en què presenta una visió panoràmica universal i

local de l'exili republicà, destaca la importància de les ciutats acollidores, el paper de les institucions creades pels transterrats, i posa en relleu la labor de les dones exiliades, la literatura que es va crear en els països d'acollida i com va evolucionar arreu la producció dels autors valencians.

Entre els col·laboradors de la primera secció, Ernest Nabàs estudia el cas dels exilis moderns de Xile, mentre que altres participants se centren en alguns personatges concrets. Així, Víctor Benavides analitza Julio Hernández, director de l'Institut Obrer de València; Manuel Martí la mestra Matilde Escuder; Jesús Huguet la metgessa Mercedes Maestre; Alfredo Fornas Juan Gregori Bernad i Fàtima Agut la pianista Encarnació Mus.

Entre els articles de la segona secció, mencionem el de Reyes García Burdeus sobre el doble exili de l'escriptora russa Marina Tsvetàieva, el de Pedro Tejada sobre el tractament de Max Aub de la figura de Franco, l'article de Xosé Riveiro sobre l'exili galleg de 1936, el de Vicent Pitarch sobre diversos lingüistes proscrius, un altre firmat per mi mateix sobre els germans Castanyer i, en fi, el de Jordi Escortell sobre Luisa Carnés, i el de Jaume García Llorens sobre «Max Aub i Juan Gil-Albert: dos Valències, dos exilis i dos Valències més».

En la tercera secció participen alguns escriptors nostrats que expliquen com han tractat l'exili en les seues obres. Així, Joan Garí comenta com ha tocat el tema en la seua novel·la *On dormen les estrelles*, Pasqual Mas exposa el tractament de l'exili en dos novel·les seues, com fa també Vicent Usó respecte a les seues obres. Basilio Trilles observa el cas d'Amado Granell, el borrià nenc que alliberà París, que va protagonitzar una novel·la seua. Rosario Raro aporta detalls sobre l'estació de Canfranc i Maria Folch tanca el sumari amb aportacions sobre el procés de documentació de la seua novel·la *Després venen els anys*. **JP**